

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására »Fejérmegyei Napló« cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. márczius 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.

Egyes számok kaphatók: Rotter L., Weisz H. és Krausz V. tözsdéjében.

Az 1848. XX. tcz.

Még el sem simultak az utolsó évtizedben dült egyházpolitikai viták hullámai, még azt sem mondhatjuk nyugodt lélekkel, hogy helyreállt társadalmunkban a rendkívül heves egyházpolitikai küzdelmek által megzavart béke s a lelketlen igaztók már is újabb s előreláthatólag még hevesebb vallási villongásokba, felekezeti küzdelmekbe akarják sodorni ezt a sokat zaklatott országot.

Hogy ezt a herostratesi munkát lázításnak ne lehessen bélyegezni, jogcimet keresnek hozzá.

A múlt egyházpolitikai küzdelemhez is kerestek Tisza-, Wekerle- és Bánffyék törvényes jogcimet. Egyik volt a hírhedt Csáky-féle törvénytelen rendelet, a mely ha a Bach-korszakban jelent volna meg, forradalmat keltett volna, a magyar liberalizmus aranynapjaiban pedig jogcimet vagy inkább ürügyet (mert hisz a kuria sem ismerte el a Csáky-féle rendelet törvényes voltát) szolgáltatott a kötelességteljesítő papok üldözésére.

Másik ilyen jogcím volt a hangzatos jelszó, hogy rendezni kell a házasságjogot. Rendezték is alaposan, — megmondhatják azok a házastársak, a kik az új rend idejében léptek és lépnek házasságra s a kiknek legtisztább örömet zavarja meg

az a tengersok zaklatás, a minek ki van nek téve; és ugyancsak ezt a »rendezést« dicséri a válópereknek ijesztő szaporodása s a keresztleetlen gyermekek nagy száma.

Ilyen jogcimet keresnek az új vallás-háboru vezérei vagy inkább igaztói az 1848-iki törvényhozás egyik alkotásában, a XX. törvénycikkben. Hetek óta igaztának s az igaztásnak már van is némi fogantaja. Megszólították a szuperintendensek, kik közül az egyik Wekerlére hivatkozik, hogy annak idején, a mikor a polgári házasság s a többi javaslatok veszélyben torogtak, koncot ígért nekik: ide vele! A korponai kerületbeli protestáns lelkészek pedig már reverzalist is vettek Ivánka Zsigmondtól, a kerület képviselő-jelöltjétől, hogy megválasztatása esetén sürgetni fogja a törvénycikk vérehajtását.

Ugyan mit is mond hát az az 1848. évi XX. tc., a melynek végrehajtását most több mint félszázad után kezdik sürgetni a protestánsok?

Annyit mond, hogy a bevett felekezetek egyházi és iskolai szükségletei állami költségekből fedezendők és ez iránt az illető hitfelekezetek meghallgatásával tegyen a kormány javaslatot.

Ugyan hát annyira sóvárognak a protestánsok átadni templomaikat és iskoláikat az államnak, hogy nem is tudják

megvárni az időt, míg ez eszébe jut az államnak?

Ki hitte volna ezt arról a magyar protestantizmusról, mely autonómiáját oly szívósan védelmezte az állam befolyása ellen, hogy még csak két évtizeddel ezelőtt is Thaly Kálmán, Madarász apó és társaik nyíltan hirdették a parlamentben, hogy ki fogják dobni azt a miniszteri biztost, a ki a kollegiumba be meri tenni a lábát, hogy az érettségi vizsgálaton jelen legyen.

Béthlen és Bocskay hajduinak utódai annyira jutottak volna, hogy ők maguk ajánlják fel váraikat?!

Ha annyira áhitoznak az állam kenyere után — ám tegyék, de ne kívánják, hogy ebben a szolgál hajlongásban a más vallásuk is kövessék őket. Ugyis ott van abban az említett törvényben, hogy a hitfelekezetek meghallgatásával történjék a dolog. Tessék tehát meghallgatni őket, majd elvállik, melyik mit fog felelni.

Más van itt a háttérben, de ezt nem merik nyíltan bevallani az igaztók. Jól tudjuk ugyanis, hogy a magyar államnak, a melynek arra sincs módja, hogy a saját hivatalnokainak tisztességes kenyeret nyújtson s hogy a nép égető bajain segítsen, jól tudják, hogy ennek a magyar államnak egyáltalán nincs pénze arra, hogy a bevett felekezetek egyházi és iskolai kiadásait fedezhesse. És ha mégis megakarja tenni,

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZAJA.

Levél Rómából.

Küldte: MINIMUS.

Róma, 1901. július végén.

Öreg nehézség támoszkodott neki az eszemnek, nem tudom odébb hengeríteni, kénytelen vagyok tehát a nyájas olvasóhoz fordulni segítségért. Van egy jó hónapja, hogy Kant okoskodásaival foglalkozom. S ugyancsak van egy hónapja, hogy a római híres szép ég veszedelmesen forró érdeklődéssel borul árva fejünk fölé. Csak 50 fokos hőmérom van; korábban elég vigan szaladgált a higany a nekizánt térségben, a napokban azonban azt vettem észre, hogy megállott. Felmászott — napfényes helyen — a létrája legmagasabb fokáig, sőt még azon is túl ment volna kinjában, ha a tetőt nem érte volna ott a fejével. Néma meghatottsággal szemléltem az a derék jószág iparkodását, a szorgalmat s a tisztas ipart meg kell becslüni — annál is inkább, mert a légfűtés eme tultengése (beszéljünk urasan) nincs rám olyan hatással, hogy a szobám tetejéig ugrálnék örömben. Ellenkezőleg. S itt következik a nehézség.

Kant azt mondja, hogy a mit észreveszünk, tulajdonképen mi magunk hozzuk létre. Mert az nem létezik. Ha tehát valaki terjedelmes pofonnal változtatja hegy- és vízrajzi térképpé ifjú orcádat, semmi okod sincs a háborgásra, mert a dolgok lényegét úgy se ismered, az erőteljes érintkezés pedig ostoba képzelődés, vagy a saját észbeli

működés eredménye. Jó, a lelke rajta Kantnak, hogyan bizonyítja; elég az hozzá, hogy én a tant alkalmazni akartam. Mikor legkellemetlenebb volt a hőség, beleültem a karosszékembe s elkezdtem akarni. Csikorgó hideget akartam, zuzmarás Szibériát, csöngő szónokat, karácsonyt. Már a karácsonyfánál voltam, az édes gyermek-emlékeknel, mikor legelőször loptam le a fáról egy angyalt egész derékig, s mikor legelőször jól el is fenekeltek érte az ünnepi hangulat emelésére. Minden hiába. Ökölnyi csoppek jelentették ábrázatomon, hogy az akarás nem sikerült. Már most kérem szeretettel, vagy igaza van Kantnak, vagy nincs. Ha nincs, miért nem dobják ki a főiskolából; ha van, miért kell nekem épen megleben kinlódnom, mikor hideget is teremthetnék?

Ne méltóztatassék azonban a kérdés megoldásával vesződni. Lemondok róla. Térjünk át a hohatások méltatására. Az első az, hogy minden, a mi fut, ugrál és mászik a föld hátán, a zöldbe törekszik. A második az, hogy nagyokat lehet inni. Itt megállapodjunk. A ki nagyokat iszik, annak nedves a torka (természetesen az ivás után). A kinek nedves a torka, az jól tud ordítani. Ergó — és fölragyog a szemem, mikor e pompás következtetés utolsó tagját leirom, — ergó, a ki ordít, az részeg nemzeti zarándok.

Mindent megmagyarázok kérem, csak engedjenek szóhoz jutni s ne fogják rám, hogy én is a hó második hatása alatt állok.

A talján csokolni való nép, könnyen lelkesül, hamar haragszik, mind a két esetben böven hullik a jóféle káromkodás, »éljen« és »le vele« kiabálás. A napokban a szocialistákban meg-

mozdult a lelkiismeret, visszaemlékeztek arra is, hogy épen egy éve valaki letette az olasz királyt. Nosza felbuzdult bennük a hazaféjadalom, az elkeseredés mérges csőrű keselyűje tépdeste szívüket, a bús enyészet gondolatára ittak nagyokat először, azután körmenetettek. A különféle munkástestületek elhozták a zászlóikat is, elballagtak a Pantheon elé, ott néhány Wellner Jakab-féle olasz kiadású »firer« dörgő szónoklatot tartott, a végén és közbe-közbe megjelentették a holt királyt s a külső sötétségek helyére kívánták az eleven pápát a középkor minden fekete lelkü maradékával egyetemben. Az utcákon is meglehetősen élénk eszmecséret folytattak, a Palazzo Venezia előtt pedig, a hol a pápai osztrák-magyar követség lakik, csipőre tett kézzel ordították ki a maradék szuszt, hegyével lefelé fordítva a zászlókat s egyéb kevésbé diplomatikus jelekkel is tudtul adva magas megvertésüket. Ez volt az említett nemzeti zarándoklat.

Olaszországban a mu kások másként is jelét adták, hogy ők nagyra termett fiai az östernészetnek. Az aratási idő kezdetén közép Olaszország egyik vidékén két nagy urodalom munkásai sztrájkoltak. A birtokok gazdái nem sokat törődtek a makrapipás hősökkel, hozattak más-honnan embereket. Ez már nem tetszett nekik. Nagy tömegekben előzőnlötték a birtokokat, a csüröket, pajtákát, szénát, szalmát, valamint a lábán álló gabonát brevi manu fölégették, csak-hogy az idegen népség munkába e állhasson. Mindenesetre fura megoldása a dolognak. Innen is látni, hogy a munkáskérdés a taljánoknál a szó szoros értelmében »égető« kérdés, csak az

ajánljának a mi kedves atyánkfiai valamit. Oda sanditanak az egyházi javak felé, mely ugyszólván egyedül tartja még magát a mindent felnyelő szétencsétlén földvándorlásban.

Sejtik ők azt, hogy ez esetben a kollégiumok vagyona is az állam kezébe, onnét pedig újra kerülne, de azzal vigasztalják magukat, hogy a pápisták többször veszítenének. Ezt sugalja — a testvéri szeretet!

UJDONSÁGOK.

— **Főuri nász.** Vásonkeői gróf Zichy Rafael, Zichy Jenő gróf országgyűlési képviselő fia e hó 25-én fogja esküvőjét tartani Pallavicini Ede örgróf és neje szül. Majláth Etelka grófnő bájosa leányával, Edinával Mosdóson, Somogy megyében. Az esküvő után a fiatal pár Tolpachba utazik nászutra.

— **Török-Balint diszpolgára.** Török-Balint községe le akarván róni halálját és szeretetét egykori plebánosa, Zimandy Ignác volt országgyűlési képviselő iránt, a múlt hó 12-én egyhangulag és nagy lelkesedéssel a község diszpolgárának választotta őt meg. E hó első napjaiban adták át az öszfűrtü papnak a díszesen kiállított okmányt a képviselőtestület közgyűléséről és ujjal kifejezték köszönetüket azon határtalanul sok jótéteményért, melyben Zimandy Ignác a községet részesítette. Az új diszpolgár viszont megköszönte az elismerést, a melyet mint mondá. — többre becsül bármely fölülről jövő kitüntetésnél.

— **A tanfelügyelő vakációja.** Festetics Bennó gróf kir. tanfelügyelő augusztus hó 1-től kezdődő hat hetes szabadságát kapott. A miniszter a közigazgatási bizottság szakelőadó teendőivel Rutsek Imre kir. s. tanfelügyelőt bízta meg.

a baj, hogy a kormány vagy vakációzik, vagy a szerzetesek ellen agyarkodik, a saját háza előtt nem akar sópörni.

Nulla dies sine linea. Ugy rémlik néha, mintha puszkaporszagú lenne a levegő. Innen is, onnan is nyujtogatja karmait az Egyház és fiai ellen az olasz róka, ravasz kucsóber számításal zsákmányolva ki a helyzetet. Képmutatástól sem retteg. Például a Tribuna, a leginkarnátusabb pap és pápa-fal lap, egymásután hullatja a részvétkönyvek záporát cikkeiben, hogy a szegény pápára mennyi kiadás terhe nehezül, pedig jövedelme, se sok van s még a katakombák fontartásáról is gondoskodnia kell. Ez a hangulatsinálás. Ugynevezett «művészkörökben» is egyszerre csak elkezdik méltatni az öskeresztény művészetet, roppantul lelkesülnek a festészeti maradványokért s ájtatos szemlorgatással mérlegelik a katakombák e nemű kincseit. Erre a Tribuna s egypár «társadalmi és művészeti» hetilap kissé határozottabban konstatálják, hogy egész Olaszország levegőjét verdesi és mozgásba hozza a hozzáértő körök és érdeklődők óhaja, mely csak a katakombák rendszeres ásatásában nyerne kielégülést. A vak is látja, hogy innen csak egy lépés kell, s a parlament egyik bátrabb képviselője nagy minisztere nekirugaszkodik az ajánlatnak, el kell venni a pápától a katakombákat.

Ismerünk szép maszk, a lírák suhogását és csilingelését, hallod álmaidban, a lírákat, melyeket belépti, díj gyanánt az utazóktól szedetni és zsebre venni lehet majd.

A tanítás úgyse semmiféle kultur-államban

A katolikus sajtó terjesztésére kitűnő módot ajánl a »L. Quartalettschrift.« Főlemlíti, hogy sok vidéken akármilyen buzgóan igyekeznek is terjeszteni a katolikus sajtótermékeket, ez iparkodásnak alig van eredménye, mert az olvasóközönység már lefőlalta a zsidó, liberális és közömbös sajtó. Pedig egyszerű az ellenszer. A nevezett folyóirat ugyanis azt ajánlja, hogy azok, kik a katolikus sajtó fölírágását és termékeinek elterjedését szívükön viselik, minél többször tudósítják lapjaikat olyan érdekes dolgokról, melyek az illetők lakóhelyén és annak környékén történnek. A lapot pedig, melyben tudósítása megjelenik, kérje több példányban mutatvány-számként s osztassa szét néhányszor, míg a lakosság figyelmessé lesz az új lapra... A többi aztán magától megy.

— **Térzene.** A honvéd zenekar holnap este fél 7 órakor a Zichy-ligetben térzenét ad a következő programmal: 1. Régi grenadéros induló — Wiedermann: 2. »Seid Umschlungen« Millióienkeringó — Strauss. 2. Nyitány »A cigánytűz« operából. — Balfe: 4. Jellenér és Valenta című »Faust« c. operából — Guonod. 5. »Operái gyöngyök« egyveleg — Schneider.

— **Kubelik Amerikában.** A cseh csodahegedűsről, Kubelik Janról azt írják, hogy amerikai körútra indul. Már szerződött is a világ egyik legelső impregziójával, Frohmann Dániellel, akihez Görlitz Hugó, Paderevsky volt titkárja társul szegődött. A szerződés négy havi körútra szól Észak-Amerikán keresztül és Kubelik kap érte félmilión koronát, ezenfelül a bevételekből bizonyos százalékot, szabad utazást szalonkocsiban és teljes ellátást. Érdekes, hogy az impregzióknak százezer korona kauciót kellett letennie. Kubelik november huszadikán indul Liverpoolból. Így már érdeemes csodának lenni.

— **Tűz.** Dünapentele községben f. hó 2-án Hellebrandt János molnár házában tűz ütött ki s dacára a szélcsendnek s a nagy erővel teljesített oltási munkának, a ház teljesen leégett. A kár 600 korona, mely biztosítás folytán megértül. — **Külső-Báránd pusztán** tegnap az egyik cselédházban tűz ütött ki s oly rohamosan terjedett, hogy megmenteni nem voltak képesek. Az épület a benne levő bútorzattal leégett. A kár mintegy 900 korona.

sem áll olyan csehül, mint itt. Persze, az iskolákban csak tanítanak, de nem nevelnek. Hanem azért a szalezianusok iskoláit a kormány be akarja zárítani, pedig ott tanítanak, is nevelnek is. Az ok egyszerű, a szalezianusok egyházi emberek, már pedig azoktól a jó se kell. Az iskolaév végén az említett kongregáció egyik iskolájából nyolc fiu jelentkezett valamelyik állami intézetnél, hogy a vizsgát kiálva nem tudom miféle bizonyítványt kapjanak. A derék tanár ur legszögletesebb arcát és legaranykeretesebb monokliját szedte elő, mert hát itt be lehet bizonyítani esetleg, hogy ő többet tud, mint a megvizsgálándók. Hatan vigan átsiklottak a tanári ravaszág Scyllái és Charibidei között, kettő azonban részint nem tudta eléggé méltatni a »nagy nemzeti hőst«, Garibaldit, s a »nagy« Mazzinit, részint némi nézeteltérésre is mutattak hajlandóságot.

Ennyi elég volt a királyi tanfelügyelő munkájának. Tizenegy nap mulva megjelent a drága kis levélke a jámbor szalezianusoknál, mely lapidáris, könnyed stílusban elrendeli, hogy az iskolát zárják be, mert a tanítás szent ügyét nem lehet a kísérletezés veszedelmének kitenni. Az iskolának háromszáz tanulója volt, jórészt szegény fiúk. Az ügy természetesen nem maradt ennyiben, mert a jeles urnak nem is volt joga a »kormány« nevében a szeretetreméltó ukáz kibocsátani, de mindenesetre eléggé jellemzi a kormány jóindulatát.

Az is érdekes tünemény, mint a lapok írják, hogy titkos kezek itt is kezdik terjeszteni olasz fordításban a Grossmann-féle rópiratot Szent

— **Anna-bál.** Minden tekintetben kitűnően sikerült Anna-bál rendezett vasárnap a Palota városi-olvasókör Horváth Mihály Tobak-utcai vendéglőjében. A jó bor, jó konyha a vendéglő régi hírére emelte. A jelenvolt hölgyek névsora fényes bizonyítéka az est sikerének.

Asszonyok: Balog Ferencné, Berweiler Jánosné, Béla Lajosné, Csapó Lászlóné, Császár Józsefné, Csermák Ferencné, Csikász Józsefné, Deák Jánosné, Dietrich Ferencné, Fazekas Lajosné, Fister Istvánné, Gesztesy Andrásné, Hekele Istvánné, Herman Józsefné, Hollósy Ferencné, Horvát Istvánné, Horváth Károlyné, Kirnbauer Jánosné, Kovács Jánosné, Krammer Antalné, Lukács Tivadarné, Németh Józsefné, Paál Elekné, Pála Györgyné, Prajda Józsefné, Rikker Jánosné, Schavel Sándorné, Schwalm Viktorné, Szubin Antalné, id. Tamássy Sándorné (Budapest), ifj. Tamássy Sándorné, Törzsök Pálné, Weichinger Ödönné.

Leányok: Csermák Annuska, Csikász nővérek, Fábian Juliska, Herman Katica, Horváth Katica, Jandrók Gizike, Jávorzsky Mariska, Kirnbauer Erzsike, Krammer nővérek, Németh Katica, Pála Etelka, Polónyi nővérek, Prajda nővérek, Szüts Erzsike, Tamássy Ilonka (Budapest) Toronyos nővérek, Vekelé Erzsike, Walter Vilma stb.

— **Névváltoztatás.** Rosenberg Manó várpalotai és Rosenbergr Dezső lovasberényi lakosok vezetéknevüket belügyminiszteri engedéllyel »Rakos«-ra változtatták.

Uj snapsztanya. Kaposi (Knöpfelmacher) Zsigmond üzlete eddig a »snapszbruderek« fészke volt s a rendőrség a dutyi állandó alakjaiból feles számú produktummal dicsekedhetett, a kiknek állandó melegágya volt ez a hely. Rendészeti, közérkölszi szempontból ezt a Simor-utcai üzletet már rég be kellett volna zárítani s hogy meg nem történt, nem tudni, kinek a jó indulatából történt. Bezárták ugyan ezt az üzletet s nyomban megadták az engedélyt 3 4 házzal odébb, *bor, sör és pálinkamérésre.* Hát kérdezzük a rendőrséget, illetve pénzügyigazgatót, betellett-e az italmérők megállapított létszáma? Ha be, mily rendkívüli körülmények tették szükségessé az új engedély megadását. Olyan volt-e Kaposi üzlete, mely rendészeti, közérkölszeigi

Alfonz társadalom felforgató és erkölcsrontó tanairól. Az egész tákolmány sületlen ostobaságok és szemenszedett rágalmak gyűjteménye, mely cáfolatra sem volna érdemes, ha vakmerő arcatlansággal és bátorsággal előadott hazugságai visszhangra nem találtak volna Németország munkáosztályai között. Ott szavezérszámra terjesztik az újabb ponograpiát és ocsmány terméket, szívesen olvassa a nép, mert hát a papokat őrít benne és pedig a legpiszkosabb vádak özöneivel. Többen is irtak ellenrőpiratokat, s azt hiszem, a kormány is közbelépett már a szabadsajtó emé rüt visszélése miatt. Itt bizonyosan nem gátolják majd a terjesztését. Hisz a római L'Asino című élclap falragaszokkal hirdeti előre, ha valamelyik jövő számában valami különösen sikerült kirohanást akarnak rendezni az Egyház, a papok, szóval minden ellen, a mi nem csöppög a liberalizmustól. A sikerült vicek közé tartozik az is a szabadság szent nevében, ha egész Rómában, sőt az egész világon ismert és szent életük miatt tisztelt bíborosokat ez a szennylap a cinképében ballerínák előtt térdelve rajzoltat meg.

Elég lesz a csevegésből. Jó kedvvel kezdem, nehéz sóhajjal végzem. Valóban csak a Gondviselésbe vetett rendületlen bizalom mentheti meg optimizmusunkat.

A vak csillag, ez a nyomorult föld, Hadd forogjon keserű lelkében. S anyni bűn, szenny s ábrándok dühétől Tisztuljon meg a vihar hevében. És hadd jöjjön el Noé bárkája. Mely egy új világot zár magába...

szempontból nem esett kifogás alá? Ha nem, a törvények tilalma dacára miért adatott ki ez az engedély? Hát ez így nem jól van. Nem az a hatóságok kötelessége, hogy a rendelkezéseket nyakra-főre büntesse, fontosabb hivatás a preventív intézkedés. Megelőzni a bajt, még csirájában elfojtani a rosszat, főleg ha az olyan könnyű szerrel megtehető, mint a jelen esetben is kínálkozott az alkalom.

— **Verekedő katonák.** Ha az utszéli betyár avagy a puszták szilaj csikósa összeütközésbe jön a társadalmi renddel, nem csodálkozunk rajta, hisz nem volt, a ki oktatta, nevelte, jóra intette volna. Ámde ha egy fegyvelmezett ember, egy katona, sőt egy altiszti ranggal kitüntetett katona követ el olyan dolgot, melyen mindenki, a ki látja, megbotránkozik: ezt már szó nélkül hagyunk nem szabad. Vasárnap este 10 óra tájban efféle komisz stiklit követett el Viznér közöshadseregbeli szakaszvezető néhány társával. Ordítottak, káromkodtak, mintha emberi szüket vesztették volna el, aztán a hős szakaszvezető leoldotta panganétját s dr. Gerber Károly orvos cselédjét, ki a ház előtt állott, katonai vitézségnek legnagyobb dicsőségére elverte. Szégyen, gyalázat, hogy ilyen is megtörténhetik a Nádor-utczán vagy bárhol is. És teszi ezt egy katona, ki a katonai szabályzat szerint vallásos és békében a közrend fenntartására van hivatva. Ez az igazi katonai virtus: orditozni és védtelen leány ellen a szurony hatalmát felhasználni. Tudjuk jól, hogy a katonai igazságszolgáltatás szigorú erős, tudjuk azt is, hogy a katonai hatóságok az ilyen betyár-virtust nem hagyják megtörtélni: s így joggal hihetjük, hogy Vizezner szakaszvezető érdeme szerint veszi el büntetését, mely intő példálul szolgálhat a jövőre nézve a Vizezner-féle bajtársaknak is.

— **A jó szomszéd.** Kurucz József Fecske-utca 1. sz. alatti lakos közös konyhán lakott Aupeck Lajos kocsisal, a ki élete boldogságát Jankovics (Hanyi) Annával, egy kétes hírű delnővel osztotta meg, noha szerelmi frigyük csak a kapufélánál nyert megerősítést. A napokban kifogytak a szerelemből, de még inkább az aprópénzből, segítettek hát a bajon úgy, a hogy tudtak. Kurucz a szőlőben dolgozott, az ő lakásán próbáltak szerencsét. Feltörték az ajtót, összedették az értékesíthető ruhanevelőket, zálogba szedték s aztán utazni akartak. A rendőrségnél bejelentetvén a dolog, még idejekorán értek le a vasutára s nyakon csipték a szerelmes-párt. Most már az ügyesség börtönében várják az ítéletet.

— **A vadító motor.** Szám Géza budapesti lakos kényelmes benzín-motóron tette meg az utat Budapesttől Siófokig. Volt bámuloja a falvakban szép számmal, sőt Szabad-Battyány és Csillag major között két lo is megcsodálta a titokzatos járművet s ijedtükben feldöntötték a kocsi, melyben dr. Radnai Samu és Pick Rezső polgárdi-i bérlő ültek, a kik azonban szerencsére csak kisebb horzsolásokat szenvedtek. A kocszi darabokra törtött s annak a megtérítését Pick Szabon követeli.

— **Vesztett eb.** Viczina József inotai lakos 12 éves Mária nevű leányát egy kóbor eb megmarta. Miután az eb a veszáltség jelei mutatkozott, a kis leányt a budapesti Pasteur-intézetbe szállították. Csoórról is ebmarási esetről adnak hírt lapunknak. Szabó Lajos á-dombovári illetőségű iparos segéd vándorútjában Csoórra vetődött, a hol tegnap egy eb mindkét lábát megharapta. A legényt gyógykezelés alá vették, az ebet pedig, mielőtt másokát is megmarhatott volna, lebunkózták.

— **A dinnye.** Szinte bocsánatot kell kérnünk a szelid olvasóitól, hogy cikünk keretei egy szende dinnye körül forognak. De ne tessék hinni, hogy a nagy események, különösen így uborkaszazon idején épen kizárólag az újságíró kedvéért történnek. Egy-egy Szilágyi Dezső ritkán hal meg az újságíró kedvéért, hozzá hasonló nagy esemény sem minden nap történhetik meg csak azért, hogy először az újságíróknak mit írni s a mélyen tisztelt olvasóközönségnek mit olvasni legyen. Hiszen mi sokszor nem bánánk, ha akár másnak a rovására is, de valamit írhatnánk, hogy önk lapunk becses tartalmával megelégedve legyenek, de hát ilyen kutyamelegben mindenki tartózkodik az érzelmeke hevesebb nyilvánításától, sőt még a meghalástól is. A ki teheti, kivonul az igazhívők mekkájába, a szőlőhegyre, a ki pedig nem teheti, befügönyözi a szobáját és villogó szemekkel csapkodja a legyeket.

Persze most önk boszankodnak ránk, hogy ez a fránya újságíró mit kertet ill össze-vissza a kánikuláról, legyekről, szőlőhegyről, mikor önk azt a bizonyos dinnyét s a körülötte lezajlott eseményeket várják.

Szombaton este történt a Zöldfa-utca sarkán, a hol az özevgy és öreg és a nem özevgy és nem öreg két Tóth Józsefné mindenféle inycsiklandozó ennivalókkal törbe csalják a gyarló emberiség szájaizét. Az illatos zöldségtől le egészen a legkifejlettebb uritöki minden kapható ott, a mi a száznak kedves. Pompás, mosolygó görög dinnyék is voltak egész garmadával s nem csuda, ha az emberi gyarlóság megtevesztette egyik honfitársunkat, K. B. péklegényt, hogy az szemet vetvén az egyik szépen fejlődött példányra, engedve az ördög gonosz csabításának, épen azon törte a fejét, hogy miként szabadíthatná meg az öreg és özevgy Tóth Józsefnét tőle. Persze önk azt gondolják magukban, hogy a fenttiszelt péklegény ur miért nem vette meg azt a szép görögdiányt, ha oly kiválólag fájt rá a foga. De hát valamit meghajtaní és azt tényleg a birtokunkba vehetni, két teljesen külön fogalom, a mint már jó Petőfink megírta:

Hogyha az embernek üres a zsebe,
Üres a hasa is.

Az én zsebem üres,

Ennélfogva üres az én basam is.

A mi péklegényünk azonban épen azon törte a fejét, hogy ezt az állítást valamiképen meg kellene cáfolni. Enni is, meg nem is fizetni, ezt forgatta agyában. Hogy mennyire jutott el az elulajdonítás sötét ösvényén, Kilió nem jegyezte fel a történelem lapjaira, de annyi bizonyos, hogy a két amazon, az öreg és özevgy, továbbá a nem öreg és nem özevgy Tóthné észrevették és következett a hadd el hadd. Az első pillanatban az érzelmeke különböző skáláit csak nyelvükkel pedrettek, kezdve a szende fenén a játszi menydörgös ménkün le, egészen a haragos istennyilág mindent megforgattak már, aztán a kezek kezdtek működni, ha az egyik jobbról került, a másik balfelől fordult neki, ha amaz elül tángálta, emez hátulról mángorolta, szóval hirtelenben úgy munkába vették szegény honfitársunkat, hogy az egyáltalán nem volt ura sem az érzelmének, sem a gondolatainak. A két amazon pedig forgatta tovább a husos tenyereket s szinte jól esett nekik, hogy az egész napi hosszas ülés után ily alapos testedző kúrara tehettek szert, a mi elég olcsó is volt, mert annyit sem reszkíroztak meg, hogy a vitás diányt ellenfelük fejébe szárazmattatták volna. Természetes, hogy a nézőközönség sem hiányzott, hiszen a látványosság elég olcsó és felette izgató volt: Középen egy ijedt péklegény, a ki a nagy meghatottságtól azt sem tudta, merre nézzen, körülötte pedig két, a csatalkáltásokat harsogató amazon, a kiknek tenyerei egyáltalán nem akartak belefáradni a hirtelen munkába. A közönség szinte kéjes gyönyörűséggel szivta magában az esemény minden egyes fázisát, különösen a nagyszámú gyermekereget mindenképen a bórét találta szüknek, a melyből a körülmenyekhez képest kibújni szeretett volna. Végre is másoknak kellett közbelépni, hogy az egyoldalú küzdelemnek vége szakadjon, a mi megtörténvén, a péklegény bánatosan futta a visszavonulót.

Már siess hazádba vissza vert seregem.

A két amazon pedig diadalittasan pihent le dúsbabójaira és álmódott szépeket csatákról és fényes győzedelemről.

— **Állatbetegegek.** A Nagy-Lánghoz tartozó Tarnóca pusztán a szarvasmarhák közt a lép-fene járványszerűleg fellépett. A hatóság az óvintézkedéseket foganatosította.

— **Furfangos tolvaj.** Szabó Anna és Tóth Anna, cselédleányok a helybeli Ferenc József nőnevelőben, szombaton szülőfalujokba Nadasd-Ladányra akartak utazni. Magukkal vitték ünneplő ruháikat is. A vasuti állomáson egy ismeretlen asszony csatlakozott hozzájuk és megkérte Szabó Annát, hogy váltson számára egy jegyet Siófokra. Szabó Anna engedve a kérésnek, a pénztárhoz ment, egy jegyet váltott és átadta az ismeretlennek. E közben a vonat indulóban volt és Szabó Anna társnője után szaladt. Már a kocsiiban ültek, midőn Szabó Anna észrevette, hogy ruháit tartalmazó csomagja eltűnt. Jelentést tettek a rendőrségnél, ki aztán távirati uton értesítette a siófoki csendőrséget, kinek a tolvaj asszonyt sikerült a siófoki állomáson elcsipni s a ruhát már átadták a leánynak.

— **Statiztika a koldusokról.** A belügyminiszter rendeletet intézett a törvényhatóságokhoz a vártmegek területén levő koldusok összeírása ügyében. A miniszter ugyanis pontos statiztikát kíván készíteni arról, hányan koldulnak Magyarországon hatóságai engedéllyel. Az összeírásnál figyelmezteti a törvényhatóságokat, hogy a statiztikában külön veendőek fel azok, a kik a koldulást csak ideiglenes engedéllyel folytatják. A belügyminiszter ezenkívül felszólította a törvényhatóságokat, hogy a vármegyeyi szegényügyről kimerítő és a legkisebb részletekre kiterjedő jelentést készítsenek és azt a koldus-statiztikával együtt mielőbb terjesszék fel.

— **Peronospora, lisztbarm, anthraknózis!** Eddig abban reménykedtek szőlősgazdánk, hogy az idén a peronospora és lisztbarm teljesen el fognak maradni. Az utolsó két hét e tekintetben sok csalódást hozott. Alig van oly er borvidék, ahonnan már ne jeleznék ezt a két kellemetlen vendéget, amelyekhez ujjában még egy harmadik az anthraknózis csatlakozik. A peronospora által letarolt tölke jól nem érlelheti ki fürtjeit, a lisztbarmat pedig 4—5 nap alatt egészen elrohaszthatja még most is a termést. Érésben levő fürtöket felesleges már előzetesen kénporozni, de minden oly fajtát, melynek érese 6 héten belül nem várható, okvetlenül még most is porozni kell. Ugyanez áll az anthraknózis elleni védekezésről portlandcement segítségéről. Permetezni lehet szüretig, sőt még szüret után is, ha sulyt helyezünk a tőketeles beérésre és főleg vessző vagy zöldajtvány termelő telepeken.

Zseniális riporterek.

Abból az alkalomból, hogy a német vámtarifa javaslatot a londoni Financial Chronicle-meg a hivatalos közzététel előtt megszerezte és ez által a német kormányt abba a kényszerhelyzetbe hozta, hogy a tarifákat a tervezett időpontnál sokkal előbb bublikálja, egy külföldi lap néhány zseniális újságriporter mesterfogatásait ismerteti. Sokat beszéltek annak idején Smith J. J. new-yorki újságíróról, a kit a riporterek királyának neveznek.

Midőn Barker tábornok meghalt, a kormány a kit Smith támadó cikkei nagyon bántottak, nem adott neki belépő-jegyet a temetésre. Smithet ez nem hozta ki a sodrából, a képményen át bemászott a halottaszobába, a hol egy cillenderen kéziratot látott, melyet szokott kiváncsiságánál fogva azonnal elolvastott.

Az anglikán lelkésznek a temetésen elmondandó beszéde volt benne. Smith a beszédet magához vette, bement a szerkesztőségbe és mindent részletesen megírt.

A lelkész a beszédet nem találván meg, az előre elkészített szöveghez hasonló improvizációt tartott, Smith lapja pedig néhány perccel a temetési szertartás befejezése után az »authenticus« szövegű beszédet hozta. Az agyafüirt riporter ily módon alaposan lefoztá a kormányt.

Nagy ügyességgel végrehajtott repertaga volt az is, midőn Blowitz, a Times párisi levelezője a berlini kongresszuson Górcsak herceg zse-

béből, mialatt ez a buffetben Bismarckkal fel és alá sétálva beszélgetett, kilopta a kongresszus végleges határozatainak vázlatát, melyeket csak másnap publikáltak a kongresszus nyílt ülésében. E határozatok már benne voltak a »Times«-nek ugyanaznap reggeli számában, míg a határozatokat maga a kongresszus csak aznap déli 12 órakor ratifikálta.

Említést érdemel Stanlei vállalkozása is, a ki a »New-York Herald« költségén Afrika belséjébe indult Livingstone felkeresésére, kiről éveken át semmi hír se érkezett. Sokkal könnyebb dologra vállalkozott mostanában két francia újságíró, a föld körülutazásában csináltak rekordot.

Nagy feltűnést keltett 1891-ben Stanhope amerikai újságíró bravúrja, a ki a hamburgi nagy kolera alkalmával beoltatta magát a kolera vírusával, hetekig tartózkodott a kolerasók kórházában, és onnan naponként szenzációs tudósításokat küldött egy new-yorki lapnak a szerzett benyomásokról.

Eredeti riportot készített néhány évvel ezelőtt egy chicagói újságíró, a ki a város környékén sétálva véletlenül egy hullára bukkant. A hullát egy magányos házba rejtette, bement a szerkesztőségbe és szenzációs tudósítást írt egy rejtélyes eltűnésről. Másnap az újságíró »véletlenül« fölfedezte az eltűnt holttestet, jelentést tett a rendőrségnek és néhány perc múlva a rikakancsok árulgatták a lapot a következő felírással: »Lapunk munkatársa által fölfedezett rejtélyes gyilkosság.«

A modern népnevelők.

Vilás: P. B.-nek „Vallástani ferdeségek a népiskolákban” című közleményére.

Irta: Balogh Sándor.

(Vége.)

Ez is, meg az Isten III-ik és VI-ik parancsáról való állítása is csak elméleti »ferdeség.« Az Isten VI. parancsolatáról azt állítja: „A VI. parancs nagyon alkalmas arra, hogy a gyermek a szemtelen magaviseléstől, nézésről, beszédéről, dalokról, tréfákról és minden aljas és gonosz »salóbbiról« fogalmat szerezzen.” — „Az Isten II. parancsánál megtanulja a gyermek, hogy kiromkodni, szilkozódni is lehet. Ugyan akkor megtanulja, hogy hamisan esküdni is lehet. Tehát a hamis eskünek legelőnyös formáját már a népiskolában tanulja meg a gyermek.” Mig végre így jajdul fel bölcselkedésében: »Ez az utam az igaz nevelés. A vallásos nevelés, az erkölcsös nevelés, a jóra, a nemesre való nevelés!«

Igen, az a nevelés, a melyet a kath. egyház a iskolában ad, a legnemesebb, legigazibb nevelés, a melynek csak jó gyömölcse van. Az a vallásos nevelés, a melyet mi kath. tanítók, a gyermek lelkébe önteni és ott plántálni igyekszünk, az a nevelés az Isten félelmén, az Isten szeretetén alapszik, már pedig az Isten szeretetéből csak jó származhat. És most jegyezze meg jól a fölvilágosodásért küzdő modern népnevelő ur, a mit nyíltan mondok és állítok: egyedül csak a vallásos nevelés lehet a haza biztos alapja, s a trón támasza! Azon iskolából kikerült elemek, hol a vallást és erkölcsöt az emberek könnyűkedvük szerint csinálják, vagy a hol a tanítóknak a vallás annyiszor utjukban van, mondom: az olyan iskolából kikerült elemek sosem lesznek a hazának biztos támaszai, mert: »Könnyebb legegőben várost építeni, mint országot vallás nélkül alapítani.«

Ezzel tehát végeztünk. De menjünk tovább, s lássuk, miként akarják a modern népnevelők a vallásosság minden jelétől megfosztani, noha ők a teljes vallástalanságot nem mondják nyíltan, de aprónként annyit és annyit vennének el, hogy utójára semmi sem maradna.

„Az oltári szentség tárgyálása nem való a népiskolába, — ez valóságos abszurdum — mert annak megértéséhez Salamon bölcsessége kevés volna.”

Tehát nem igaz-e az állításom, hogy ezek a szerencsétlenek a népiskolát a vallás minden elvétől meg akarják fosztani? A modern, nemzeti és felvilágosodott nevelők szemében nagy száka népiskoláink jellege. Kik tehát a bárány bőrébe bujt tarkasok? Most már tudjuk!

De hátra van még a gyónás és imádság is, mert ne gondolja seki, hogy ezeknek és a keresztnek a népiskolából való kitilása nélkül lehetne »egységes« »magyar« »nemzeti« közoktatást képzelnünk? Nem! Hiszen ez van leginkább az Isten tagadó modern népnevelőknek utjában! »Ki vele mindennel a népiskolából, a mely a vallásosság jellegét viseli, mondják az al próféták.

Mint végez tehát a gyónással és imádsággal az álliberalizmus emez Isten tagadó előhírnöke:

„A gyónás feljogosítja a gyermeket s mindenkül a bűnre. Mert ezt a hitoklató urtól tanulja, hogy a bűnt csak meg kell gyónni, az meg leszen bocsátva, de aztán azt ismét el lehet követni, tudva hogy ismét ugy is meggyónja. Így jogosítja fel a gyónás az embert a bűnre!

Ilyet csak kifecamodott észszel lehet állítani. Egy kath. embernek nagyon jól kell tudnia — de néptanítónak még jobban, — hogy a gyónás magában semmi. A gyónást hangoztatni csak a katolikusok ellenségei szokták, ép úgy, mint a »szentek imádsását«. A penitenciatartás szentségének 5 része van, rendes körülmények felvétele között tehát egyik része sem mellőzhető. És bármint haladjon a kor, az egyház az ő »ősdi« rendszerével, nem hagy föl, s nem fog ebben a tekintetben a fölvilágosodott korral: haladni csak azért, hogy el ne maradjon.

„Az után mi köze a gyermeknek — így szól — az egyházi rendhez, s mi célja a házasságról való tanításnak? Mi szükség van a népiskolában arra, hogy a gyermekkel megismertessük a házasságot? Hát a népiskola arra való, hogy 6—7 éves gyermek már ott megtanulja, hogy milyen feleséget válasszon? Ezzel, mint sok más egyébbel jó volna hallgatni!”

Az egyházi rend, és házasság szentségének mint a többi szentségnek tanítása nagyon is fontos. Egyik sem kevesebb a másikkal, mert mindegyik szentség. A házasság a kath. egyházban mindig szentség fog lenni, mert azt szentségi méltóságától semmiféle erő hatalom meg nem foszthatja. Persze hát némely »fölvilágosodott« urak szerint már felesleges! Az pedig téves az állítás, hogy 6—7 éves gyermek már tanulja a házasság szentségét, mert ezt csak 10—12 éves gyermeknek tanítják.

Ha már Pálinkás Béla így végig nyargalt a katekizmuson, és annak minden egyes részét kárhozatosnak tartja a népiskolában, mert szerinte a gyermekek gyilkosok, hamis esküvők stb. lesznek, természetes, hogy az ilyen talmi katolikusok az imádságot is oldalba rugja. Igaz! A ki már ennyit kiküszöbölt a vallásból, annak az imádság is felesleges!

Bölcs okoskodása végén még rátér a bibliára. Megemlíti Noe, Kain, József stb. történetét s ezeket mondja:

„Az ilyen szent történeteknek az előadását be kellene tiltani! — Mily szépen hangzik az egyház jelszava: vallásos nevelés, erkölcsös nevelés! Az egyház nem látja a szunyogtól az elefántot, s akkor, amikor jóhiszenűleg építeni vél, akkor teszi a legnagyobb rombolást!”

„Mikor a gyermek kezébe adja az egyház a katekizmust és bibliát, akkor vezeti be őt a bűnnek csarnokába.”

„Neveljen a népiskola vallásosan és erkölcsösen, de az oly tanok és példák, a melyeneket az egyház a népiskolába visz, meghasonlást teremtenek, s lerombolják még azt a kevés erkölcsöséget is, a melyet a gyermek első ízben magával hoz a népiskola falai közé.”

„Ne azt tanítsuk, mi a bűn, hanem azt, mi a jó. Ne a gonoszságokra hívjuk fel a gyermek figyelmét, hanem a nemes cselekedetekre.”

Végső bölcselkedés az »igaz« honfitúnak ez: „Mondjuk ki egész bátran, hogy a vallásoktatás mai rendszere kárhozatalandó, mert holokégyenest ellenkezik a helyes nevelés és oktatás minden elvétől és követelményeivel, Reformálni kell az egészet, ha azt akarjuk, hogy önmagunkkal meghasonlásba ne jöjjünk. Dixit et animam salvavi!”

Ezek tehát Pálinkás Bélának, a volt kath. tanítónak vallástani elméleti »ferdeségei«. Eme cikknek elolvasása arról gyozheti meg az olvasót, hogy az illető önmagával jött meghasonlásba, s hitét veszthette, mikor ilyen formedvényre ragadtatta magát.

En igazán sajnálom azt a zalamegyei falut,

a hol 6—3—4 évig működött ilyen vallásossággal — ha ennek nevezhető — mint a minőről bizonyosságot tett. Avagy »pénzért« mindent lehet szimulálni?! Csakhogy az meg nem jellembe vágó cselekedet.

Az imént vázolt cikknek elolvasása csak arról győzi meg az embert: ha egy népnevelő ilyen elvek és a vallásosság teljes híjával neveli a reá bízott gyermekeket, a szülők drága kincseit, a leendő polgárokat, az egyház kised tagjait, úgy az a népnevelő nem egyébb, mint az Istenben boldogult Huszár Károly kanonok által Bolanden után elbeszél! »Iskola ördöge.«

Dixisti et animam perdidisti!

Szívesen adtunk helyet e közleménynek a lapunkban. Sokat láthatunk és tanulhatunk belőle. Tanügyi lap, a mely a nevelés ügyét akarja szolgálani — mond örültséggel határos gonozságokat. S viszont látjuk a nemes, tiszteltreméltó csontig-velőig ható meggyőződést kath. jellemű tanítóink lelkében. A példák tanítanak és szednek rá bennünket, hogy miért szükséges oly égetően iskoláink katolikus jellegének fentartása, hogy nem széjalomharc az, midőn kézzel-lábbal tiltakozunk iskoláink ellálmositása ellen.

Szerkesztő.

IRODALOM.

— Shakespeare és a mai színpad címen rendkívül érdekes és értékes cikket közöl a Magyar Szemle legújabb száma Hevesi Sándor tollából. Ezen cikken kívül még igen gazdag tartalom tanuskodik arról, hogy a lap magas színvonalon áll s pártolásra minden tekintetben érdemes. A mai szám tartalma különben a következő: Szabad régészek és szépészek. (—) — Camalduli. Vass Józseftől. — Aratáskor. (Költmény.) Koncz Józseftől. — Már érti. Valnicsek Bélától. — Jön a veszett kutya! Csipő Vastól. — Multam ködéből. (Költmény.) Öllei Józseftől. — A koldusasszony. José Echeheraitól. — Balázs mester meséi. VI. Tarczai Györgytől. — Miksa császár. (Költmény.) Tarnaparti Józseftől. — Hónapos szobák. Gáspár Imrétől. Magyar festők Münchenben. Dr. Birkás Gézától. — Shakespeare és a mai színpad. I. Hevesi Sándortól. — Hétről-hétre. (Tárca) (—) — Irodalom és művészet. — A Magyar Szemle felelős szerkesztője Kaposi József. Előfizetési ára egy évre 12 korona. Megrendelhető Budapesten, VI. Uj-utca 14. szám alatt.

Az Örökimádás II. évfolyamának július havi füzeté megjelent. A jelen füzet a következő jeles dolgozatokat tartalmazza: Uj papok — zsenge áldozatok. Jézus Szive a XX. század menedéke. — Magányban. Az örökimádástársulat s a szegény templomokat segítő egyesület terjesztéséről. — Isten enni képtelenség. — Leonardo da vinci »Utolsó vacsora képe.« — Vagy-vagy! — Oltáregyesületi ügyek: 1. Választmányi ülés. 2. Értesítés. 3. Az Oltáregyesület Csanádegyházmegyében. 4. A kassai egyházmegyében. 5. Tárgyak lajstroma. — Elmélkedés a legfölségesebb Oltáriszentségről. — Apróságok.

— Egy keresztény családnál 2—3 diák teljes ellátást kaphat. Bővebbet a kiadóhivatal.

Kiérteések

a »FEJÉRMEGYEI NAPLO«

részére

jutányos áron vétetnek fel.

Nyomatott Szammer Imre könyvnyomdai intézetében, Székestejérvárott.